NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok IV. **Kraków, niedziela 3 kwietnia 1921.** **Nr. 86.**

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Pocz. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać **wprost** do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi **nie będą** uwzględniane.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 8 Mk

Prenumerata: w Krakowie i na prowincyi mies. 190·—, kwart. 550·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . . . 210·—, „ 620·— „
Na prowincyi: z przesyłką pocztową 225·—, „ 650·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową . . 275·—, „ 800·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 5·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 15. Nadesłane Mk 40·—. Wiersz nonparelowy 1 szp w tekście Mk 55·—. Wiersz nonp. 1 szpalt. na I. stronie 65 Mk. Zawiadomienia ślubne i gratulacye 150 Mk.

Reforma agrarna w praktyce.

Kraków, 2 kwietnia.

(Th) Wszystko się u nas wypacza. Niema ustawy tak dobrej i zbawiennej, aby organy wykonawcze — nasza słynna „administracya“ — jej w wykonywaniu nie skoszlawiła i wykrzywiła. Każde dobrodziejstwo ustawy organy wykonawcze, szczególnie niższe, potrafią przemienić w praktyczną, życiową plagę.

Oto — reforma agrarna.

Sejm w swojej większości wyraził zdanie i przekonanie, które stwierdził uchwaloną ustawą, że ziemia nie może stanowić przedmiotu spekulacyi. Ziemia jest warsztatem pracy i podstawą życia dla tej kategoryi ludzi, którzy ją uprawiają i z niej żywność wydobywają, karmiącą i utrzymującą całą ludność. Bezrolnym i małorolnym należy — tak orzekł Sejm ustawodawczy — dostarczyć choćby w pewnych minimalnych rozmiarach tego warsztatu pracy, ażeby siebie i całą ludność w uczciwej i znojnej pracy wyżywić mogli. Ustalono tedy pewne maximum ziemi, które może pozostać w posiadaniu prywatnem jednostki. Obszary, poza to maximum wychodzące, ulegają przymusowemu wywłaszczeniu, oczywista płatnemu. Poza tem ustalono, że ziemia, zdatna do uprawy, a nie uprawiana należycie, a więc nie służąca ogólnemu dobru — ulega również przymusowemu wywłaszczeniu. Trzeba bowiem korzystać z każdej piędzi ziemi ornej dla wyżywienia niedożywionej ludności. Na zbytek pozostawienia całych połaci ziemi, choćby nawet małych, nie całkowicie wyzyskanych i używanych, dziś żadne państwo sobie pozwolić nie może, a bodaj że najmniej — my.

Taka jest zasadnicza treść ustawy o reformie rolnej.

Ustawa słuszna, dobra i zbawienna. A idzie ona po linii koniecznej ewolucyi społecznej. Od czasów Henry'ego George'a, a może jeszcze przed nim, jest to już naukowym komunałem, że renta gruntowa nie może być zaliczoną do uczciwych, etycznie uzasadnionych i społecznie zdrowych dochodów. Chłop bezrolny dobija się od wielu lat, w krajach agrarnych, w których miasta o znikomym przemyśle go nie przyciągają, kawałka własnej ziemi. Już w carskiej Rosyi taki zakuty reakcyonista, jak Stołypin, mozolił się długie lata nad zagadnieniem, jak zaspokoić choćby w części szalony głód ziemi rosyjskiego chłopa. Nie przyświecała mu prawdopodobnie jasna etyka społeczna, ale wystarczyło, że powodowała nim — obawa, obawa przed najstraszniejszą rewolucyą, jaka wstrząsnąć może podstawami państw — rewolucyą chłopską. Chłop okazał się w tej wojnie bodaj że najsilniejszym elementem społecznym. Nie uporała się z nim żadna władza, ani własnego państwa, ani obcego i bezwzględnego okupanta. Przeciwstawiał się uporczywie każdej władzy i pozostał górą. Wśród najstraszniejszego gradu kul chłop pozostawał na swojej ziemi i pilnował i strzegł jej, jak źrenicy oka. Chłop jest z ziemią zrośnięty, a nie wolno i nie można go od niej oderwać. Trzeba mu zatem tej ziemi dać, ile jej starczy. Dobrowolnie, prawnie, w ustawowym ładzie i porządku, ażeby jej sam sobie nie wziął.

Temi zasadami kierowała się większość sejmowa, kiedy ustawę o reformie rolnej uchwaliła.

Udaremnienie zbrodniczej akcyi Niemców na Górnym Śląsku.

Sosnowiec. (Orient). Skutkiem trwałego podniecenia umysłów i nieustannych prowokacyi ze strony niemieckich bojówek, wprowadzony stan oblężenia w powiatach przemysłowych trwa dalej. Wszystkie próby Niemców, zmierzające do wywołania zbrojnej ruchawki w okręgu przemysłowym, jakoteż planowana akcya niszczenia urządzeń kopalnianych zostały w sam czas przez władze koalicyjne udaremnione. Energiczne zarządzenia komisyi alianckiej przyczyniły się w wysokim stopniu do zwiększenia spokoju w okręgu przemysłowym.

Zorganizowane napady na wsie polskie.

Sosnowiec. (Orient). Osoby przybyłe z G. Śląska opowiadają o niesłychanych gwałtach dokonywanych na ludności polskiej. Zorganizowane bandy niemieckie z teutońską zaciekłością napadają na wsie polskie, chcąc palić i mordować ludność polską. Najbardziej wsławiła się banda Kaczmarczyka, potęgując w ostatnich czasach swą działalność. We wszystkich jednak miejscowościach bandy owe napotkały na zdecydowaną pełną godności obronę ludności polskiej.

Urzędowe potwierdzenie większości polskiej w powiecie bytomskim.

Bytom. PAT. Kontrolor koalicyjny na powiat bytomski przedłożył międzykoalicyjnej komisyi rządzącej w Opolu urzędowe zestawienie wyniku głosowania w powiecie bytomskim, którego końcowe sumy są następujące:

W powiecie bytomskim zapisało się do głosowania: Mieszkańców rodowitych kategoryi A: 98.785 (90%), emigrantów kategoryi B: 7.822 (7%), nierodowitych kategorye C: 3.139 (3%), razem: 109.746. Głosowało 107.076 (97%); z tego za Polską oddano głosów 62.965 (59%), za Niemcami 43.646 (41%). Ilość głosów nieważnych: 388. zakwestyonowanych: 77; z tych ostatnich przyznano Polsce 59, Niemcom 15, a 3 unieważniono.

Za Polską opowiedziało się 16 gmin, 3 obszary dworskie, za Niemcami 5 gmin i 1 obszar dworski.

W mieście Bytomiu zapisało się do głosowania: Mieszkańców rodowitych kategoryi A: 34.585 (81%), emigrantów kategoryi B: 5.512 (13%), nierodowitych kategoryi C: 2.587 (6%), razem 42.484. Głosowało 40.092 (94%); z tego za Polską oddano głosów 10.090 (26%), za Niemcami 29.877 (74%). Ilość głosów unieważnionych 101, zakwestyonowanych 12.

Rozmowa z prof. Einsteinem.

(Od korespondenta „Nowego Dziennika“).

Rotterdam, 23 marca.

Wczoraj wyjechał stąd do Ameryki prof. Einstein wraz z małżonką. Odwiedziłem go na pokładzie okrętu, gdzie rozmawiałem z nim przez dłuższy czas, głównie o celach jego podróży do Ameryki, a więc o uniwersytecie hebrajskim w Jerozolimie, o udziale prof. Einsteina w akcyi na rzecz „Keren Hajessod“, oraz o jego stanowisku wobec problemów syońskich.

W rozmowie ze mną okazał prof. Einstein także wielkie zainteresowanie dla losu żydostwa polskiego, jego położenia gospodarczego i politycznego. Prof. Einstein informował się szczegółowo o stosunkach panujących w żydostwie polskiem, a mianowicie jakie stronnictwa wysuwają się na czoło a w szczególności jaki jest udział żydów polskich w pracy nad odbudową Palestyny.

W końcu rozmowy prosił mnie prof. Einstein i małżonka o oddanie żydostwu polskiemu braterskiego pozdrowienia.

Dow Fischel.

(Szczegóły rozmowy naszego korespondenta z prof. Einsteinem podamy w jednym z następnych numerów naszego pisma — Red. „N. Dz.“).

Do tej większości należeli i posłowie żydowscy. Wiedzieli oni doskonale, że ofiarą padnie także pewna ilość żydowskich właścicieli ziemskich. Ale posłowie żydowscy nie prowadzą w sejmie polityki egoizmu i nie chcieli się przeciwstawić potężnej, bo koniecznej i naturalnej fali społecznej ewolucyi. Weszli do Sejmu z jasnym programem popierania wszystkiego, co bezwzględna sprawiedliwość społeczna dyktuje i wymaga, a z tej linii nie zbaczali i jej nigdy w żadnym punkcie nie załamywali. Żądania chłopa bezrolnego i małorolnego uważali za słuszne i sprawiedliwe, uczynili mu więc zadość.

Czy to stanowisko żydowskich posłów było — karygodnem?

Bo oto dochodzą codziennie nowe żale ze strony żydowskich właścicieli ziemskich, że na razie niższe organy — miejscowe komisye, a w niektórych wypadkach nawet i wyższe — bo komisye powiatowe — nadużywają ustawy o reformie rolnej do walki eksterminacyjnej z Żydami. W Lubelskiem pono już nawet jakiś komisarz miał powiedzieć, że mści się na Żydach za głosowanie żydowskich posłów. Wybiera się tedy żydowskie majątki ziemskie — małe, nie dochodzące do 300 morgów — i oddaje się je do przymusowej parcelacyi pod pretekstem, że są źle zagospodarowane, że ziemia jest źle, lub nienależycie uprawiana. Można było wprawdzie przewidzieć, że ten kauczukowy paragraf może się stać w rękach niewłaściwych wykonawców bronią w walce partyjnej lub rasowej. A jednak nie przypuszczano, że się będzie go tak jaskrawo nadużywało. Znane nam są wypadki, gdzie się wprost wzorowe gospodarstwa ocenia jako złe, jeżeli są w rękach żydowskich. Żydowskich rolników od dziada i pradziada usiłuje się wyrywać z zawodu, z którym się zrośli. I tak w jednym powiecie było na sześć majątków, przed stawionych przez miejscową komisyę do parcelacyi przymusowej aż pięć żydowskich. Oczywista — całkiem przypadkowo.

Przeciw takiej praktyce musimy się stanowczo zastrzedz. Zwracamy rządowi odrazu uwagę na te nadużycia. Na czele rządu stoi chłop, który walczył z właściwą mu energią o reformę rolną. Jemu to z pewnością było bardzo na rękę, że żydowscy posłowie przechylili szalę na jego stronę. Żydowscy posłowie żadnej wdzięczności za to nie żądali i nadal nie żądają, bo nie głosowali dla pięknych oczu pana Witosa, tylko szli za głosem swojego sumienia. Ale nie uważają też za politycznie przyzwoite, że się nadużywa uchwalonej ich głosami ustawy do krzywdzenia Żydów, prawie wyłącznie Żydów. Nigdy nie będziemy się bronić, ani oburzać, gdy jakaś twarda ustawa trafi Żyda. Przed ustawą korzymy się. Ale niech ona będzie zastosowaną w równej mierze do wszystkich. A w wykonaniu jej niech nie będzie szykan, ani krzywd.

Dobrze czynią żydowscy rolnicy, że się łączą i organizują. Jesteśmy pewni, że nie chcą oni zająć stanowiska przeciw ustawie. Z pewnością bronić się tylko będą przeciw niewłaściwemu, niesłusznemu i krzywdzącemu ich sposobowi wykonania tej ustawy. W tym wypadku znajdą żydowskich posłów po swojej stronie, gotowych do obrony przed krzywdą i szykaną.

A chwilami zdaje się nam, że rząd sam wystąpi przeciw niewłaściwym praktykom swoich organów i nareszcie nie dopuści do tego, aby — jak to u nas dotychczas było w zwyczaju — każdy podrzędny organ administracyjny rozwiązywał wielkie zagadnienia państwowe, a w szczególności kwestyę żydowską, na własną rękę.

Święto uchwalenia konstytucyi.

M. Warszawa. (Telefonem). Dnia 3 maja odbędzie się w Częstochowie uroczysty obchód uchwalenia konstytucyi. Do Jasnej Góry wyjadą wszyscy posłowie, jakoteż rząd i Naczelnik Państwa.

Likwidacya awantury Karola

Szwajcarya godzi się na powrót b. króla.

L. Wiedeń. (Telefonem). W tutejszych kołach politycznych uważają awanturę ekscesarza Karola za skończoną. Karol ma jeszcze w dniu dzisiejszym pod strażą oficerów koalicyi opuścić Steinamanger i przez Austryę wrócić do Szwajcaryi.

Berno szwajcarskie. PAT. Szwajc. Agencya tel. donosi: Rząd węgierski zwrócił się do Szwajcaryi z prośbą o pozwolenie na dalszy pobyt byłego króla Karola w Szwajcaryi. Rada związkowa postanowiła nie sprzeciwiać się dalszemu pobytowi byłego króla Karola w Szwajcaryi. Decyzya rady związkowej jest jednak tymczasowa, a wszystko zależy od dalszego przebiegu wypadków.

L. Wiedeń. (Telefonem). Do tej chwili nie otrzymano tu jeszcze potwierdzenia o wyjeździe Karola z Węgier.

Węgierskie Zgromadzenie nar. pochwala stanowisko Horty'ego.

Budapeszt. PAT. (Węg. Biuro Kor.). Na zgromadzeniu narodowem prezydent Rakovsky zawiadomił, że trzydziestu posłów zażądało natychmiastowego zwołania parlamentu z powodu pojawienia się byłego króla w kraju. Poseł Hencz odczytał imieniem inicyatorów zwołania posiedzenia rezolucyę, wedle której zgromadzenie narodowe pochwala zachowanie się naczelnika państwa z okazyi ostatnich wypadków politycznych i wyraził podziękowanie narodu. Poseł Mesicz uzasadniał w dłuższej mowie wniosek, w którym Zgromadzenie narodowe zapewnia naczelnika państwa o swojem zaufaniu, przywiązaniu i hołdzie. Po przemówieniu Mesicza, przyjętem oklaskami, powstali członkowie zgromadzenia narodowego i odśpiewali węgierski hymn narodowy. Po kilku przemówieniach prosił prezydent ministrów hr. Teleky, by ze względu na trudną sytuacyę rządu obecnie nie omawiano kwestyi odpowiedzialności. Rząd przyjmuje oczywiście odpowiedzialność. Na tem zakończono dyskusyę i zamknięto posiedzenie. Następne posiedzenie odbędzie się d. 5 b. m.

Gratulacye z powodu zdecydowanego stanowiska rządu.

Paryż. PAT. (W. B. K.) „Temps" donosi z Budapesztu, że szefowie obcych misyi złożyli gratulacye rządowi węgierskiemu z powodu taktownego sposobu, w jaki załatwiły Węgry sprawę powrotu byłego króla do kraju.

Poseł węgierski w Rzymie za restauracyą

Rzym. PAT. (Ag. Stefani) Poseł węgierski oświadczył współpracownikowi "Giordale del Popolo", że przedsięwzięcie Karola było przedwczesne. Restauracya powinna nastąpić powoli i bez wstrząśnień, samą koniecznością faktów. Dziennik kończy uwagą: te wynurzenia nie uspokoją bynajmniej Włochów, którzy nigdy nie ścierpią powrotu Habsburgów.

Nie było manifestacyi na rzecz Karola.

Wiedeń. PAT. „Neue Freie Presse" zamieszcza oświadczenie węgierskiego poselstwa w Wiedniu, powołujące się na informacye prezydenta ministrów Telekyego, iż nieprawdziwe są pogłoski jakoby wojska zachodnio-węgierskie stanęły po stronie byłego króla Karola. Również nieprawdziwe są wiadomości, jakoby hr. Andrassy występował w Steinamanger w imieniu byłego króla. W całym kraju zadunajskim panuje spokój, a w szczególności w Steinamanger nie było wcale manifestacyi na rzecz byłego króla.

Nie brak i pogromów...

L. Wiedeń. (Telefonem). W poniedziałek wielkanocny miały miejsce w Budapeszcie w dzielnicy żydowskiej ekscesy antyżydowskie, podczas których 35 Żydów zostało nożami lżej lub ciężej ranych.

Energiczna postawa małej ententy uniemożliwiła przewrót monarchistyczny.

L. Wiedeń. (Telefonem). Zwrot w sprawie Karola przypisać należy, jak się okazuje obecnie, energicznej postawie państw sukcesyjnych. Rząd jugosłowiański zmobilizował 3 korpusy armii i zawiadomił rząd węgierski, że na wypadek powrotu Habsburgów wojska jugosłowiańskie obsadzą natychmiast definitywnie zagłębie węglowe Pięciokościołów i miasto Szegedyn. Rząd węgierski oświadczył w odpowiedzi na tę notę, że musi zrzucić z siebie wszelką odpowiedzialność za obecne wypadki.

L. Wiedeń. (Telefonem). Mała koalicya poczyniła wspólny krok u rządu węgierskiego, do którego wystosowała ultimatum z żądaniem, by Karol w przeciągu 72 godzin opuścił Węgry.

Paryż. PAT. (Havas) Poseł rumuński książę Ghika doniósł we czwartek rządowi francuskiemu oficyalnie, że rząd rumuński sprzeciwi się bezwarunkowo przywróceniu na tron byłego króla Karola. Ks. Ghika udał się następnie do ambasadora włoskiego, któremu również zakomunikował decyzyę swojego rządu.

Praga. PAT. Czeskie biuro prasowe donosi: W parlamencie czeskim złożył Benesz oświadczenie w sprawie wypadków na Węgrzech. Nawiązując do kroku koalicyi u rządu węgierskiego, zauważył Benesz, że rząd czeski jeszcze w poniedziałek wszedł w porozumienie z wszystkimi rządami koalicyjnymi i zawiadomił rząd budapeszteński, że jeżeli były król nie ustąpi natychmiast z terytoryum węgierskiego, Czechosłowacya zarządzi, co uzna za stosowne. W tym też duchu doszło do porozumienia z rządami jugosłowiańskim i włoskim. O tej interwencyi u wspomnianych rządów zawiadomił rząd czeski gabinety paryski i londyński. Rząd czeski interweniował także u rządu szwajcarskiego w sprawie dalszego pobytu Karola w Szwajcaryi. Rokowania z rządem szwajcarskim są jeszcze w toku. Obawy wojennych zawikłań nie ma, ale opinia publiczna może być spokojna, że rząd jest przygotowany do ewent. zarządzeń.

Francya popiera Karola?

Berlin. (Tel. wł.). Dzienniki tut. donoszą, jak twierdzą, z dobrze poinformowanego źródła, że rząd francuski przyłączył się wprawdzie formalnie do oświadczenia koalicyi przeciw powrotowi Karola, doniósł jednak poufnie rządowi węgierskiemu co następuje: W zasadzie Francya nie występuje przeciw Karolowi. Chce ona tylko uniknąć wszelkiego konfliktu zbrojnego między państwami sukcesyjnemi z Węgrami. Z tego powodu nie może Francya otwarcie oświadczyć swą zgodę na zamach stanu. Jeżeli jednak zostanie stworzony fait accompli, powstanie wówczas całkiem nowa sytuacya i wówczas rząd francuski zastrzegłby sobie decyzyę.

Paryż. PAT. (Havas). Węgierski charge d'affaires w Paryżu Pražnovsky oświadczył na zapytanie, że jeżeli były król Karol powiada, iż posiada poparcie rządu francuskiego, to pochodzi to stąd, że uważał on niektóre pogłoski za prawdziwe i że nie posiada żadnego doświadczenia.

Urzędowa instrukcya Brianda.

Paryż. PAT. W. A. K. „Temps" dowiaduje się, że Briand wystosował wczoraj depeszę cyrkularną do przedstawicieli Francyi zagranicą, w której przypomina, że rząd francuski jasno już był sprecyzował swoje odmienne stanowisko w sprawie restytucyi Habsburgów. Francya przyłączyła się do kroku przedsięwziętego u rządu węgierskiego przez starszego komisarza koalicyjnego na Węgrzech, który poinformował rząd węgierski raz na zawsze, że koalicya sprzeciwia się restytucyi Habsburgów w jakiejkolwiek formie. Informacyi tej udzielono rządowi węgierskiemu, albowiem było pożądanem, by nie miał najmniejszej wątpliwości co do stanowczej woli koalicyi w tej mierze.

Paryż. PAT. (Havas). „Petit Parisien" pisze, że nie byłoby dziwnem, gdyby obradująca dzisiaj rada najwyższa (?) ogłosiła oświadczenie w sprawie niemożliwości przywrócenia dynastyi Habsburgów na Węgrzech.

KRONIKA.

Kraków, 2 kwietnia.

— Z powodu spoczynku sobotniego i wcześniejszego skutkiem tego zamknięcia redakcyi nie zawiera numer dzisiejszy ostatnich wiadomości telegraficznych i kronikarskich.

—o—

— Sprzedaż nadwyżek chleba rejonowego. Magistrat zawiadamia, że piekarnie: Zasada, Rakowicka, Płatek Szewska, Mondschein Kazim. Wielkiego, Molicka Kazim.-W., Zieliński Lenartowicza, Pachel Długa, Schleichkorn Długa, Schmidt Długa, Neumarckt Agnieszki, Woźniak Wiślna, Finster Zwierzyniecka, Długoszewski T. Kościuszki, Abrahamer Warszawska 61, Schmeidl Stolarska, Dawid Cypes Dwernickiego, Arjan Finster Sołtyka, Józef Spingarn Lwowska, Birm Kalwaryjska, Friedmann Kalwaryjska, Goldbergerowa ul. Józefa, Szabse Węglowa, Beck Wąska — są obowiązani sprzedawać nadwyżki chleba dotychczas nie wysprzedane, względnie chleb świeżo wypieczony z nadwyżek mąki pozostałych z ubiegłego tygodnia po 1 kg. na osobę w cenie po 50 Mk za 1 kg wszystkim zgłaszającym się bez względu na rejon, do którego należą, a to za odłączeniem kuponu chlebowego Nr. 122, 123 i 124.

— Nafta na kartki. Magistrat podaje do wiadomości, że na kupony kwietniowe legitymacyi naftowych wydawane będą następujące racye nafty: Dla kategoryi A — 2 litry, dla kategoryi B — 1 litr, dla kat. B2 — 2 litry, dla kat. C — 3 litry, dla kat. D — 1 litr. Sprzedaż nafty za marzec kończy się z dniem 30 kwietnia 1921 r.

— Ze spraw miejskich. Na onegdajszem posiedzeniu komisyi załatwiono szereg spraw odnoszących się do sprzedaży gruntów pofortyfikacyjnych za ul. Karmelicką i Smoleńsk i do przedłużenia terminu zabudowania niektórych parcel.

— O niesienie pomocy dla powracających z niewoli bolszewickiej. Z okazyi rozpoczęcia wymiany jeńców zebrał się wczoraj w magistracie komitet pomocy jeńcom. Obrady toczyły się około niesienia pomocy finansowej dla jeńców i zapewnienia im pracy. Społeczeństwo, które wytężyło dotychczas swe wysiłki materyalne w kierunku poparcia akcyi plebiscytowej na Górnym Śląsku, winno teraz przyjść z pomocą materyalną jeńcom. Właściciele zaś przedsiębiorstw zarobkowych powinni wszelkie wolne miejsca i posady zgłaszać w państwowym urzędzie pośred. pracy w Krakowie, Podzamcze 30.

Na wspomnianem posiedzeniu uchwalono wydać odezwę do społeczeństwa o niesienie pomocy materyalnej dla powracających z niewoli bolszewickiej jeńców. Na cel ten złożył pos. Bobrowski imieniem rob. Kom. obr. państwa 10.000 Mk, p. Mycielska zdeklarowała takąż kwotę imieniem czerwonego krzyża.

— Wyjaśnienie. Aresztowana przed niedawnym czasem Zofia Pawełek, podająca się za słuchaczkę krakowskiej akademii handlowej, nie była i nie jest uczenicą tego zakładu, jak to stwierdziła dyrekcya.

— Z Toyenbee-Hali. Dziś, w sobotę o godz. 4-ej popoł. odbędzie się w sali Ezry (Krakowska 41) wykład p. Dra Otto Menaschego na interesujący i aktualny temat „O samopomocy ludowej". Wstęp wolny.

— Hitachduth. Dziś w sobotę o godz. 5-tej pop. odbędzie się w sali „Ezry", Krakowska 41 zebranie członków. Porządek dzienny: Sprawozdanie delegatów z konferencyi krajowej.

— Noce swawolnej piosenki i tańca Andy Kitschman, N. Nadzieżdiny i Marka Windheima odbędą się 3 i 4 kwietnia. W programie komedyjka Jastrzębca Zalewskiego „Struś" z M. Olską, A. Walewską, dyr. Pilarskim i E. Pilarskim.

— Operetka w Nowościach. Najbliższą premierą będzie operetka Dostala „Weź mnie ze sobą" czyli „Tajemnicza dama", która była graną 400 razy w teatrze „an der Wien".

— Oszust w sutannie. W związku z aresztowaniem rzekomego księdza Wojciecha Galikowskiego stwierdziła policya krakowska, że jest on zwykłym oszustem, który ze skradzionymi dokumentami zgłosił się do dra Kunklewicza, sekretarza komisyi plebiscytowej w Bytomiu i otrzymał posadę referenta oświatowego na powiat bytomski z płacą 1.500 mk miesięcznie. Indagowany na policyi przyznał się Galikowski, że na Górnym Śląsku odprawiał nabożeństwa i pobierał za nie pieniądze. Rentowną tę posadę jednak opuścił G. i przyjechał do Krakowa „na święta" i tu go spotkało b. przykre przyjęcie.

— Podejrzane towary. Funkcyonaryusze urzędu walki z lichwą w hotelu Polskim przy ul. Floryańskiej skonfiskowali skrzynię towarów galanteryjnych, należącą do Chaima Korsowera z Wiednia. Podobnie jak i wielu innych przemytników wiedeńskich zdeponował on towar we wspomnianym hotelu.

— Przemycanie pomarańcz. Państwowy urząd walki z lichwą przytrzymał na krakowskim dworcu kolejowym trzy przemytniczki, które stale przewożą z Prus pomarańcze do Krakowa. Są niemi: Bronisława Wilczak z Gorzowa, Marya Zając z Zakrzówka i Karolina Jeż z Podgórza. Przemytniczkom zakwestyonowano około 250 pomarańcz.

— Kradzież kamieni. Policya aresztowała Franciszka Oleszkę, l. 31, czeladnika kamieniarskiego, który ubiegłej nocy dopuścił się kradzieży kilku ociosanych kamieni z miejskiego magazynu kamieniarskiego przy ul. Grzegórzeckiej. Kradzież zauważył stróż magazynu i oddał złodzieja w ręce policyi.

— Za kradzież bielizny wartości 35.000 mk na szkodę pp. Elbaum i Kirsch (Rabina Meiselsa 26) aresztowano 20-let. Władysława Kardasia.

— Nieostrożny strzał. Wczoraj o godz. 6 wezwano pogotowie ratunkowe na plac ćwiczeń wodnych nad Wisłą, gdzie 13 l. Mieczysław Kurpiel, bawiąc się nabojem spowodował jego wybuch. Skutkiem wybuchu chłopiec stracił wszystkie palce lewej ręki, nadto kula lekko poraniła pewną przechodzącą kobietę. Ofiarę własnej nieostrożności odwieziono do szpitala.

— Przejechanie. Wczoraj o godz. 5 i pół popołudniu został na ulicy Straszeskiego przejechany 19-letni czeladnik malarski Franc. Jewuła. Wezwany lekarz pogotowia stwierdził liczne obrażenia na całem ciele, nadto rany cięte na głowie i rękach. Po udzieleniu pomocy odwieziono rannego do domu.

— Skutki swawoli. Na stacyę ratunkową przyprowadził wczoraj policyant o godz. 6 i pół 11-let. ucznia Michała Łyczkę (Twardowskiego 124), który w czasie zabawy został przez kolegę swojego postrzelony z łuku. Druciana strzała utkwiła chłopcu w oku, co spowodowało silne krwawienie i zaniewidzenie. Po udzieleniu pierwszej pomocy odwieziono rannego chłopca do okulisty.

REPERTUAR TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.
Sobota: „Hamlet".

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA".
Sobota: „Karnawał".

REPERTUAR TEATRU IM. POWSZECHNEGO.
Sobota: „Wielkie bractwo".

REPERTUAR OPERETKI W NOWOŚCIACH.
Sobota: „Gwiazda Kaukazu".

REPERTUAR TEATRU ŻYDOWSKIEGO.
Sobota: „Król Ahaswer".

Odczyty w Muzeum przemysłowem imienia dra Baranieckiego:
Sobota: Prof. U. J. Talko-Hryniewicz: Łotwa i Estonia.

—o—o—

Dział gospodarczy.

Projekt rady przybocznej dla handlu i przemysłu zatwierdzony. Zatwierdzono projekt utworzenia rady przybocznej reprezentującej interesa przemysłu i handlu, oraz czynnik obywatelski przy krakowskim okręgowym urzędzie przywozu i wywozu. Do rady tej wejdą reprezentanci handlu i przemysłu, rękodzieł, rolnictwa, Izby handlowej oraz konsumentów. Nominacye zaproponowanych członków rady wkrótce nadejdą. Przez utworzenie tej rady spełniony zostanie oddawna podnoszony słuszny postulat dania wpływu czynnikom pozabiurokratycznym na działalność urzędu przywozu i wywozu.

Min. sprawiedliwości przeciw przedłużeniu kontraktów naftowych. W odpowiedzi na protest zjednoczenia bruttowców przeciw projektowi Falka, domagającemu się przedłużenia starych kontraktów naftowych na lat dziesięć, Ministerstwo Sprawiedliwości uznało po zbadaniu odnośnego projektu, że jest on dla przemysłu naftowego szkodliwy, a przytem niemożliwy do przeprowadzenia.

Budżet byłego zaboru pruskiego. Oddzielny budżet Wielkopolski i Pomorza dość korzystnie się przedstawia, gdyż preliminowano na rok 1921 bieżący 10 miliardów marek wydatków przy 12 i pół miliarda marek dochodów, przy bardzo umiejętnej i dostatecznej aprowizacyi. Wydatki roku bieżącego urosły głównie skutkiem podwyższenia płac urzędniczych. Z dochodów najważniejsze są: spirytus 6 miliardów, cukier 3 miliardy, wyroby tabaczne 700 milionów i drzewo 700 milionów.

Z giełdy.

Kraków, 1 kwietnia.

Dzisiaj po raz pierwszy pojawiły się na giełdzie „uznania" na czwartą emisyę P. T. H. i zaraz tą emisyę Trzebini maszyn. Sprzedawano je po 700 wzgl. 2550, a więc o 20 do 30 procent taniej od akcyi poprzednich emisyi. Na ogół notowanie niezmienione, z wyj. spadku Żeglugi o 50 punktów i takiegoż wzrostu Automotoru.

Waluty zwyżkowe (franki fr. o 2 do 3, korony austr. do 5, liry włoskie do 4, lei o ½ punktów), natomiast w wolnym obrocie tendencya zniżkowa, chociaż pod wieczór ruch zaczął się ożywiać. Dolary po 780 do 800, marki po 13 do 13.30.

Giełda krakowska z dnia 1 kwietnia 1921 r.

Akcye bankowe:	ofiar.	żądane	tranzakc.
Bank Przemysłowy Mk	475·—	525·—	
„ Hipoteczny	680·—	740·—	
„ Małopolski	750·—	800·—	
Gal. Ziemski Bank Kredytowy	700·—	775·—	
Powszechny Bank Kredytowy S. A.	200·—	—·—	
Bank Związku Spółek Zarobkowych	4200·—	4600·—	
Akcye Tow. handl. przem.			
Polskie Tow. handl. („P. T. H.") I—III e.	1000·—	1100·—	1050—1080
Polskie Tow. handl. („P. T. H.") IV e.	—·—	—·—	700·—
Handl. Spółka akc. „Impeks"	580·—	630·—	620—610
„Polski Gleb" Tow. transportowo-handl.	1900·—	2100·—	
Żegluga Polska	700·—	800·—	775—750
Zieleniewski	6800·—	7200·—	7000·—
Warsz. Ska akc. Bud. Parowozów I em. „ex"	—·—	—·—	
Warsz. Ska akc. Budowy Parowozów II em.	1900·—	2100·—	2000—2025
„Lemiesz" fabryka maszyn rolniczych	5300·—	5700·—	
„Trzebinia" fabr. maszyn i narz. roln. I-III.	2900·—	3200·—	3100·—
„Trzebinia" fabr. maszyn i narz. roln. IV e.	—·—	—·—	2550·—
„Automotor" fabryka samochodów	2200·—	2400·—	2300·—
„Górka" fabryka cementu	6800·—	7200·—	
Gal. akc. Zakłady Górn. Sierszą	5700·—	6000·—	5850·—
„Tepege" Tow. dla przedsięb. górniczych	8100·—	8300·—	
Polska nafta	3000·—	3300·—	
Elektrownia w Sierszy III em.	1700·—	1900·—	1800·—
„Oikos" T. A.	3800·—	4000·—	
„Pezet" Powszechne zakłady budowlane	1000·—	1200·—	
Fabr. przetworów tłuszcz. w Trzebini	2700·—	2900·—	
„Krakus" Zjedn. fabr. przetw. wyskokow.	3700·—	3900·—	
Fabryka porcelany w Ćmielowie	3700·—	3900·—	

Waluty i dewizy	Waluta markowa Gotówka (banknoty) Kupno	Sprzedaż	Czeki i wypłaty Kupno	Sprzedaż
Dolary St. Zj.	770·—	800·—	—·—	—·—
Franki francuskie	56 —	59·—	58·—	60·—
Franki szwajcarskie	—·—	—·—	135·—	150·—
Marki niemieckie	12·—	13 —	12·50	13·00
Korony austryackie	115·—	120 —	120·—	125·—
Korony czesko-słowackie	9·75	10·75	10·50	11·00
Lei rumuńskie	9·50	10·50	10·50	10·50
Liry włoskie	28·—	32·—	30·—	30·—

Kursa dewiz w Zurychu 1 bm. (L) Berlin 9.25 (31 marca 9.25), Nowy Jork 577 (575), Medyolan 23.55 (24), Praga 7.70 (7.62½), Budapeszt 1.90 (1.87½), Zagrzeb 4.05 (4), Bukareszt 8 (8), Warszawa 0,70 (0,84), Wiedeń 1.50 (1.62½), korona stemplowana 0,94 (0.94).

Kursa w Wiedniu 1 bm. (L): Londyn 2720—2740, Medyolan 2845—2835, Nowy Jork 691—698, Paryż 4810—4880, Zurych 119.50—120, ruble 215, marka polska w wolnym obrocie 0.85½—0.87.

Przyjęcie min. Churchilla w Jerozolimie.

Oświadczenie ministra.

Warszawa. Palestyński korespondent „Hacefiry"; p. J. Heftman, telegrafuje z Jerozolimy pod datą 29 marca: Brytyjski minister dla kolnii Churchill przybył z Egiptu do Jerozolimy. Żydowska rada miasta Jerozolimy urządziła na cześć jego wspaniałe przyjęcie w obecności licznie zgromadzonych tłumów ludności żydowskiej. Oprócz członków Rady miasta przybyli także na przyjęcie ministra naczelnicy rabinatu z rodałami Tory. Gościa przywitał prezes Egzekutywy światowej Organizacyi syońskiej, Nahum Sokołow. Minister Churchill odpowiedział w serdecznych słowach na przywitanie Sokołowa i w mowie swojej zapewnił, że deklaracya Balfoura nie ulegnie ńadnej zmianie. Utworzenie siedziby narodowej dla narodu żydowskiego w Palestynie przyniesie błogosławieństwo całemu światu, całemu narodowi żydowskiemu i wielkiemu imperyum brytyjskiemu.

Londyn. „Times" donoszą, że w związku z podróżą Churchilla przybył do Jerozolimy także brat Emira Fejzala, Emir Abdulla, który bawił w ostatnim czasie w Transjordanii.

Oświadczenie podsekr. stanu w bryt. ministeryum dla kolonii

na bankiecie ku czci ministra Monda.

Londyn. (Ż. B. K.). Z okazyi powrotu sir Alfreda Monda z Palestyny wydał Komitet Centralny Keren Hajessod bankiet, na który przybyli również przedstawiciele rządu angielskiego.

Pierwszą mowę powitalną wygłosił dr. Weizmann. Wystąpił on przeciw pogłoskom, jakoby utworzenie żydowskiej siedziby narodowej miało obciążyć skarb angielski i zaznaczył, że od podatników angielskich nie żąda się ani jednego grosza dla odbudowy Palestyny.

W dalszym ciągu przemawiali pp. Zeitlin, Samuel Glückstein, burmistrz Westminsteru, którzy wystosowali gorący apel do żydostwa angielskiego, aby uczyniło wszystko możliwe dla Keren Hajessod.

Colonell Amery, podsekretarz stanu w ministerstwie dla kolonii, wyraził ubolewanie z nieobecności na bankiecie ministra Churchilla, który z szczególnem zadowoleniem byłby zabrał głos, aby wyrazić swoje żywe zainteresowanie dla rozwoju ruchu syońskiego. Nieobecność Churchilla powetowaną zostanie jego pobytem w Palestynie i decyzyami, które tam zapadną. Palestyna obfituje w skarby, by módz wyżywić liczną ludność, a ministeryum dla kolonii powita z największem zadowoleniem współpracę z narodem żydowskim celem skutecznego wykonania zadania, jakie Anglia wzięła na siebie.

Po wyrażeniu przez pułk. Meinertzhagen sympatyj dla realizacyi syonizmu, o którego sukcesach naocznie przekonał się w Palestynie, zabrał głos minister Mond, który w odpowiedzi na wniesione na jego cześć toasty wywodził, że udał się do Palestyny w smętnym nastroju a wraca stamtąd jako optymista Jest on obecnie przekonany, że syonizm nie jest marzeniem a siedziba narodowa nie jest czczym frazesem. Palestyna jest krajem wielkich możliwości i jeżeli tylko zbierzemy środki, uczynimy z niej jeden z największych i naj piękniejszych krajów. Niema na całym świecie ruchu, któryby był w stanie wzbudzić tyle idelizmu i zapału, jak ruch dążący do odbudowy siedziby narodowej dla Żydów.

Wkońcu doniósł sir Mond, że wdowa po mr. Telsie (znanym syoniście amerykańskim. Red.) ofiarowała 600.000 dolarów na zakupno ziemi w Palestynie.

Konferencya krajowa org. syońskiej zach. Małopolski i Śląska.

Referaty pos. dra Thona i Grynbauma o sytuacyi politycznej w kraju.

CZWARTE POSIEDZENIE.

Po przemówieniu pos. Grünbauma, wygłosił sekretarz małop. org. syon. dr. Kohn referat o najbliższych zadaniach na polu

kultury i szkolnictwa.

We wstępie podnosi referent, że w dotychczasowej pracy kulturalnej zaznacza się wybitnie brak wszelkiego systemu i organizacyi. Pracują tylko jednostki, ale mimo braku ogólnego kierownictwa i centralizacyi poszczycić się możemy pewnymi sukcesami. Referent wyciąga stąd wniosek że praca dałaby bardzo dodatnie rezultaty, gdyby ją zcentralizowano i poddano umiejętnemu kierownictwu. Ogrom zadań na tem polu — wywodzi referent — nie pozwala na objęcie najbliższej pracy już w całości i dlatego należy z pośród zagadnień kulturalnych, które wogóle mamy do rozwiązania, wybrać najważniejsze. Zanim przystąpimy do rozszerzania zakresu działania, zanim zdobędziemy się na założenie nowych placówek kulturalnych, musimy przedewszystkiem wzmocnić i należytej organizacyi poddać te, które już mamy.

Za zadania najbliższe, wymagające natychmiastowego działania uważa mowca wychowanie hebrajskie i organizacyę młodzieży.

Wychowanie hebrajskie.

Jest dotychczas ogromnie zaniedbane. Z 35.000 dzieci żydowskich w zach. Małopolsce 11.000 wogóle nie uczy się języka hebrajskiego, reszta — poza małymi wyjątkami — wiedzę hebrajską czerpie w szkołach nie odpowiadających nowoczesnym wymaganiom pedagogicznym, tj. w chederach i talmud-torach.

Z cyfr statystycznych (niezupełnie zresztą pewnych) wynika, że w zach. Małopolsce jest obecnie 15 szkół hebrajskich, w których uczy się 3000 dzieci, 30 kursów z 2000 uczniów, 3 do 4 freblówek z 200—250 dzieci. Reszta pobiera naukę języka hebrajskiego u nauczycieli hebrajskich, których ogółem jest mniej więcej 100. Znaczna część tych nauczycieli nie posiada należytych kwalifikacyi pedagogicznych.

Mówca w dalszym ciągu poddaje surowej krytyce szkoły, którym naogół brak programu, umiejętnego kierownictwa i kontroli. Również materyalny byt szkół jest niepewny, szczególnie obecnie, gdy „Joint" zapowiada wycofanie swoich subwencyi.

Referent w dalszym ciągu przedstawia szereg wniosków, zmierzających do sanacyi zaniedbanego szkolnictwa po myśli swoich wywodów.

Po wyczerpaniu sprawy kulturalnych reform przechodzi mówca do drugiego punktu swego referatu do

organizacyi młodzieży.

Jest ona sprawą wychowawczą. Dotychczasowe doświadczenie wykazuje, że młodzież żydowska nawet wychowana w stowarzyszeniach hebrajskich nie jest należycie pod względem narodowym zahartowana i łatwo pod wpływem presyi czynników zewnętrznych zdradza sztandar narodowy. Ten wzgląd przemawia stanowczo przeciw wychowaniu dotychczasowemu, które należy zreformować i na zdrowych oprzeć zasadach. Co do systemu, to praca powinna być samowychowawczą, inicyatywa jednak i kierownictwo wyjść musi od starszych, którzy na sprawę tę powinni baczną zwrócić uwagę i wiele jej poświęcić pracy. Mówca wskazuje dalej na ważność tej pracy nietylko ze względów kulturalnych, ale i politycznych. I w tej gałęzi pracy potrzebna jest centralizacya i jednolity system.

Konkretne propozycye referenta sprowadzają się do utworzenia przy Kom. Centr. org. syon. działu kulturalnego, w którego kompetencyi leżałby zarząd wszystkich spraw nieobjętych działem szkolnym. W zakres działu wchodziłoby także pośrednictwo między golusem a Palestyną.

Dyskusya.

Nad referatem wywiązała się żywa dyskusya, w której wypowiedzieli się pp.: Klagsbald, Kraus, Kurz, Fromowicz, Erbsman, Wang, Rosenzweig i Storch.

Z pośród zgłoszonych wniosków wymienić należy przyjęte w następnem głosowaniu wnioski pp. Krausa i Storcha, z których pierwszy domaga się, by w rocznicę San Remo (6 Ijar) zwołać ogólny zjazd młodzieży, drugi zaś, by baczną uwagę zwrócono na wychowanie hebrajskie kobiet, które powołane są jako matki do odegrania najważniejszej roli w dziele hebraizacyi żydowskiego dziecka.

Po wyczerpaniu dyskusyi nad pracą kulturalną rozpoczęła się debata nad

sytuacyą polityczną w kraju.

W dłuższych wywodach przedstawił

poseł dr. Thon

działalność polityczną klubu sejmowego posłów żydowskich przy Tymczasowej Żyd. Radzie Narodowej. Na wstępie nawiązuje mowca do rokowań, jakie delegacya T. Ż. R. N. prowadziła z przedstawicielami Organizacyi syońskiej i amerykańską federacyą syońską w Paryżu w r. 1919. Przedstawiciele T. Ż. R. N. w Polsce konferowali również z reprezentacyą Alliance i gen. sekretarzem Board of Deputies, Lucyanem Wolfem, przedstawiając im program praw mniejszości narodowych. Po dłuższych pertraktacyach zdołali przedstawiciele T. Ż. R. N. w Polsce przekonać odnośne organizacye o konieczności zapewnienia Żydom praw mniejszości narodowej w krajach o masowem osiedleniu żydowskiem. W ten sposób dzięki poparciu wszystkich organizacyi żydowskich udało się osiągnąć wprowadzenie postanowień o prawach mniejszości w traktacie wersalskim, w traktacie San Germain i Sevres. Traktat o mniejszościach przyjęła Czechosłowacya, uznając narodowość żydowską. Polska mimo ogłoszenia traktatu o mniejszościach w Dz. u. p. jego artykułów do konstytucyi nie włączyła ani ustaw wykonawczych nie wydała.

Następnie przedstawia mowca stosunki wśród których posłowie żydowscy weszli do sejmu polskiego. Posłowie żydowscy w sejmie polskim byli pierwszymi, którzy prowadzili

politykę prawdziwie żydowską.

Przedtem Żydzi mieli w różnych parlamentach swoich reprezentantów, ale nie uprawiali oni polityki narodowo-żydowskiej. Stanowisko tych rzeczników żyd. było wyłącznie defenzywne. Obecni posłowie żydowscy jednakowoż nie ograniczyli się tylko do odpierania napaści skierowanych przeciw Żydom, lecz żądali i to z męską odwagą pełnego równouprawnienia oraz przyznania Żydom praw narodowych.

Jeżeli w Sejmie — wywodzi mowca — nie udało nam się uzyskać tych rezultatów, jakich życzyliśmy sobie, to wina leży w tem, że była nas mała garstka. W łonie samego klubu żyd. mamy przedstawicieli 4 stronnictw (folkistów, mizrachistów, ortodoksów i syonistów). Lwia część pracy w sejmie spadła na syonistów. Wskutek małej liczby członków klubowi nie przysługiwało prawo samodzielnego wnoszenia do sejmu interpelacyi ani wniosków nagłych, a u innych partyi sejmowych, a nawet lewicy nie znalazł żadnego poparcia. Dopiero gdy partye lewicowe przekonały się, że klub prowadzi konsekwentną politykę demokratyczną, wtedy dopiero kładli swoje podpisy na wnioskach nagłych i interpelacyach żydowskich.

Stojąc na stanowisku polityki demokratycznej, nie mogliśmy w kwestyi

reformy rolnej

pójść za głosem prawicy, choćbyśmy byli od niej uzyskali pewne koncesye, lecz musieliśmy wraz z stronnictwami demokratycznemi głosować za przyjęciem ustawy o reformie rolnej. Skoro oświadczyliśmy się raz za unarodowieniem ziemi w Palestynie, przyswoiwszy sobie ten światopogląd społeczno-gospodarczy, nie mogliśmy zadawać kłam tym zasadom i w sejmie polskim głosować razem z reakcyą.

W sprawie

spoczynku niedzielnego

byliśmy na drodze do osiągnięcia pewnych ustępstw ze strony partyi lewicowych w kierunku złagodzenia przepisów o wykonaniu ustawy o spoczynku niedzielnym, lecz jadowita mowa posła Perla zaprzepaściła tę sprawę.

W końcu poruszył referent sprawę toczących się obecnie

rokowań polsko-żydowskich

i przedstawił wytyczne linie, w ramach których odbędą się dalsze pertraktacye z rządem polskim celem uzyskania tych praw, jakie przewiduje traktat dodatkowy o mniejszościach. W pierwszym rzędzie toczyć się będą narady w kierunku osiągnięciu autonomii w sprawach żyd., autonomii, która znajdzie wyraz w nowej jednolitej organi-

[...]syi kahałów żyd. na wszystkich ziemiach Rzeczypospolitej polskiej. Kahały żyd. będą się opierały na szerokiej podstawie demokratycznej z prawem wyborczem dla każdego pełnoletniego Żyda i Żydówki. Kahały żyd. będą podlegały naczelnej Radzie żyd.; ponadto będą się posłowie żyd. domagali utworzenia osobnego ministeryum dla mniejszości narodowych, przy którem dla spraw mniejszości żydowskiej ma być ustanowiony osobny podsekretarz stanu.

Następnie na zaproszenie posła dra Thona przemawia

pos. Grünbaum

który w kwestyi reformy rolnej wywodzi m. i.: W polityce musieliśmy kroczyć konsekwentnie po raz obranej linii obrony interesów całego żydostwa polskiego a nie interesów poszczególnych Żydów kosztem dobra całego społeczeństwa żyd. Bo byłoby ono narażone na szwank, gdybyśmy się byli sprzeniewierzyli naszym hasłom demokratycznym i wystąpili do walki z robotnikiem i chłopem polskim, którzy ramię przy ramieniu walczą przeciw kapitalizmowi agrarnemu, obszarnikom i posiadaczom wielkich latyfundyów. Powiększylibyśmy przez to liczbę naszych wrogów. Czy mieliśmy prawo w obronie kilkudziesięciu nawet żyd. właścicieli ziemskich ściągnąć na masy żyd. gniew ludu polskiego? Nie możemy się przeciwstawić procesowi społeczno-gospodarczemu, który obecnie znajduje się na drodze ku realizacyi, nie możemy tamować ewolucyi w kierunku nacyonalizacyi ziemi. Mimo że glosowaliśmy za reformą rolną, nie zaniechamy żadnej interwencyi prowadzącej do unicestwienia szykan strony organów wykonawczych komisyi agrarnych w razie jednostronnego wykonywania ustawy o reformie rolnej. Przechodząc do sprawy

konstytucyi,

omawia pos. Grünbaum obszernie

poprawki posłów żydowskich,

które zostały odrzucone, a zatrzymuje się dłużej nad art. 109 i 110. Art. 109 zapewnia mniejszościom narodowym swobodny rozwój ich właściwości narodowych oraz prawo zakładania autonomicznych związków o charakterze prawno-publicznym. Natomiast art. 110 zabezpiecza obywatelom polskim mniejszości narodowych, wyznaniowych lub językowych prawo zakładania szkół i innych zakładów wychowawczych własnym kosztem. Zależy więc wszystko od tego, czy kahały żydowskie zostaną uznane za związki autonomiczne o charakterze prawno-publicznym, a więc czy zostanie do nas zastosowany art. 109 czy 110. W ostatnim wypadku gminy żydowskie straciłyby charakter prawno-publiczny.

Nawiązując do wywodów pos. Thona o

rokowaniach polsko-żydowskich,

zaznacza pos. Grünbaum, że obecny rząd okazuje wiele chęci uregulowania kwestyi żyd., dowodem czego jest zniesienie kilku ograniczeń prawnych, które zostały ogłoszone w nieoficyalnej części Monitora. Rząd jednak niema odwagi wystąpić przed polską opinią publiczną z projektem uznania praw narodowo-żydowskich.

Posłowie żydowscy — zakończył swoje wywody pos. Grünbaum — otwarcie oświadczyli rządowi podczas rokowań na zasadzie „do ut des": Jesteśmy obywatelami, których prawa narodowe nie zostały uwzględnione; wobec tego nie możemy się odnosić z entuzyazmem do polityki rządu w sprawie żydowskiej. Jeżeli rząd reflektuje na naszą współpracę i chce mieć obywateli zadowolonych, to winien nam udzielić pełnego uprawnienia oraz zabezpieczenia naszych praw narodowych. Na tej zasadzie będziemy się opierali rozpoczynając dalszą walkę w kierunku realizacyi naszych postulatów narodowych.

Krótką dyskusyą zakończyła się debata polityczna, poczem przystąpiono do sprawozdań poszczególnych komisyi.

Ogólny zjazd syonistów polskich w czerwcu b. r.

Warszawa. (Tel. w.). Ogólny zjazd syonistów Rzeczypospolitej polskiej odbędzie się w Warszawie w czerwcu b. r. Sekretaryat komitetu centralnego przystąpił już do przygotowania konferencyi.

Wyjazd rabina z Włocławka do Palestyny.

Warszawa. Z Włocławka donoszą: W ubiegły poniedziałek wyjechał do Palestyny znany rabin włocławski Kowalski, jeden z przywódców organizacyi „Mizrachi" w Polsce. Z okazyi wyjazdu powszechnie cenionego rabina zgotowała mu ludność żydowska z Włocławka serdeczne owacye przy pożegnaniu.

W obronie adwokatów narodowości żydowskiej.

Lwów. (Tel. wł.). Jak już donieśliśmy, postanowiła Rada Naczelna Adwokacka w Warszawie uchwałą z d. 5 marca b. r. nie przyjmować do Palestry obywateli polskich, przyznających się do narodowości żydowskiej. Dnia 20 marca b. r. na Walnem Zgromadzeniu adwokatów Sądu apelacyjnego w Warszawie zapadła na wniosek posła adw. Apolinarego Hartglasa uchwała następującej osnowy:

„Uprasza się Radę Naczelną o ponowne rozważenie uchwały z 5. marca b. r. w przedmiocie nieprzyjmowania do Palestry obywateli polskich narodowości żydowskiej".

Ażeby ta uchwała stała się obowiązującą dla Rady Naczelnej, konieczne jest powzięcie takich samych uchwał przez Zgromadzenia innych okręgów apelacyjnych. Onegdaj wniosła grupa tut. adwokatów prośbę do Lwowskiej Izby Adwokatów o rychłe zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia w celu powzięcia stanowiska w tej sprawie.

(Byłoby pożądanem, aby również i Izba Adwokatów w Krakowie jak najrychlej zajęła się tą sprawą. (Przyp. Red.).

W sprawie odbudowy gospodarczej żydostwa małopolskiego.

Lwów. (Tel. wł.) Onegdaj odbyła się z okazyi pobytu we Lwowie kierownika akcyi odbudowy gospodarczej żydostwa z ramienia „Jointu", p. Landesco, konferencya przedstawicieli żydowskich instytucyj finansowych i społecznych w celu ustalenia programu odbudowy gosp. żydostwa galicyjskiego, na konferencyi, która ma się odbyć 12 kwietnia w Warszawie.

Kobieta i młodzież żyd. w chwili obecnej.

Kraków, 1 kwietnia.

Wczoraj odbyło się staraniem Komitetu lokalnego org. syońskiej masowe zgromadzenie publiczne w wielkiej sali tutejszego kahału, na którem pp. pos. dr. Thon i dr. Feldblum wygłosili referaty na temat stanowiska kobiety i młodzieży żydowskiej w obecnej chwili. Salę i galeryę wypełniła publiczność po brzegi. Po zagajeniu zebrania przez p. Kwittnera zabrał głos adw. dr. Feldblum, wywodząc m. i.: Kiedy przed 20 laty młodzież wystąpiła w obronie nowej idei syońskiej, spotkała się z niezrozumieniem i szyderstwem. Kiedyś było grzechem należeć do jawnego stowarzyszenia syońskiego lub czytać książkę treści syońskiej. Obecnie nastały nowe czasy. Okazało się, że tradycya nie oparła się wirom wojennym, a idea narodowa oparła się wszelkim zakusom. A kiedy przyszło San Remo idea narodowa zapłonęła płomieniem entuzyazmu. Dziś nie trzeba mówić o walorach idei narodowej. Kiedy na konferencyi londyńskiej uchwalono stworzyć i Keren Hajesod, przedstawiciele młodzieży i robotników wystąpili z gorącymi oświadczeniami i czynami. Dotychczas udawali się do Palestyny tylko starcy, by umrzeć a żebracy by żyć. Teraz nastaje nowa era. Palestyna żąda dziś nie starców i żebraków, ale ludzi młodych, silnych, zdrowych i produktywnych.

Po referacie p. adw. dra Feldbluma zabrał głos witany długo niemilknącymi oklaskami

pos. dr. Tohn.

Mówiąc o zadaniach kobiety żydowskiej w chwili obecnej — rozpoczął mowca — stwierdzić należy, że zadanie kobiety jest teraz tosamo, co zadanie mężczyzny. Kobieta żydowska otrzymała w łonie organizacyi syońskiej stanowisko równe mężczyźnie. Prawo do najwyższych zaszczytów było tylko zależne od inteligencyi. Kobieta nie doszła do niego, bo dojść nie chciała. Istnieje granica siły rozpędowej między mężczyzną a kobietą. W Polsce ordynacya wyborcza nadaje kobietom wszelkie prawa, mimo to, kobiety są w sejmie tak mało zastąpione i nie celują specyalnym rozmachem. Kobiety posłały mężczyzn do sejmu. Wszędzie, gdzie kobieta doszła do równouprawnienia — nie chce z niego korzystać. Wiadomo, że konserwatyzm był przeciwny równouprawnieniu kobiet. I tu występuje rzecz dziwna. Wszędzie, gdzie kobieta doszła do jakiejś władzy i znaczenia, tam popierała i popiera konserwatyzm. Te skłonności konserwatywne spowodowały, że kobiety nie weszły w odpowiedniej ilości do org. syońskiej. Kobieta ma wielką energetykę uczucia. A czem jest syonizm? On wypływa przecież z uczucia a nie z chłodnego rozumu. Dlatego przedewszystkiem młodzież garnęła się do syonizmu. A czemu kobieta nie przyszła do syonizmu? Bo nie jest jeszcze dojrzałą, a jest konserwatywną. Ale teraz San Remo jest już faktem. Dziś „nawet jeśli nie zechcecie to nie będzie to więcej bajką". Teraz musimy odbudować Palestynę. Jeśli my teraz nie odbudujemy Palestyny, to będzie to nasza zguba, bo świat nam tego nie przebaczy. Odbudowa naszej ojczyzny jest tylko kwestyą pieniędzy. Mowca kończy swój referat wyrażeniem nadziei, że kobieta na równi z mężczyzną spełni swój obowiązek i przyczyni się do odbudowy ojczyzny dla rozprószonego narodu żydowskiego.

Zebranie zamknięto uchwaleniem następującej rezolucyi:

Zebrani na Zgromadzeniu publicznem w sali kahału w dniu 31 marca 1921 po wysłuchaniu referatów pp. posła Dra O. Thona i Dra Szymona Feldbluma o stanowisku młodzieży i kobiety żydowskiej w obecnej chwili, ślubują oddać wszystkie swe najlepsze siły moralne i materyalne w dzisiejszej epokowej chwili, jaką przeżywa Żydostwo, na usługi i dobro narodu żydowskiego, a w szczególności na rzecz odbudowy Erec Izrael w ramach organizacyi syońskiej.

Protest pod adresem Austryi z powodu przejazdu Karola.

Wiedeń. (Orient). Dnia 1. kwietnia o godz. 12. w południe posłowie francuski, angielski i włoski w imieniu swych rządów wnieśli na ręce kanclerza dr. Mayera energiczny protest w sprawie przejazdu Karola Habsburga przez Austryę, domagając się szczegółowego wyjaśnienia w tej sprawie.

Austrya przeciw Karolowi.

L. Wiedeń. (Telefonem). Sprawa Karola stanowiła przedmiot obrad dzisiejszego posiedzenia parlamentu austryackiego. Sala i galerya były szczelnie zapełnione. Uchwalono na wniosek wszechniemców rezolucyę zwracającą się przeciwko restauracyi Habsburgów.

L. Wiedeń. (Telefonem). Posłowie socyaliści postawili w komisyi spraw zagr. parlamentu austryackiego wniosek, ażeby Karol został z chwilą wstąpienia na terytoryum austryackie zaaresztowany, i uwolniony dopiero przy opuszczeniu granic Austryi.

Wiedeń. (Orient). W związku z próbą przewrotu monarchistycznego na Węgrzech dokonało się w łonie partyi chrześcijańsko-społecznej przesunięcie sił liczebnych na korzyść radykalizmu wszechniemieckiego, który skłania się ku przekonaniom republikańskim i jest wrogo usposobiony do Habsburgów.

O stanowisko Polski w sprawie Habsburgów.

M. Warszawa. (Telefonem). „Przegląd Wieczorny" zamieszcza następujące, pochodzące z kół sejmowych uwagi o Karolu: „Zamach ekscesarza Karola na Węgrzech nasuwa z konieczności każdemu rozumnemu politykowi polskiemu myśl o uregulowaniu kwestyi Habsburgów w Polsce. Nie należy zapominać, że Polska ma również swoją kwestyę habsburską. Następnie zwraca „Przegl. Wiecz." uwagę, że nie należy dopuścić do tego, by w Polsce mieszkał kuzyn Karola Stefan Habsburg z Żywca. Sejm powinien jak najrychlej uchwalić wzorem Rzeczypospolitej francuskiej ustawę, w myśl której wszyscy Habsburgowie zostaliby wydaleni z Polski. Powrót Habsburgów do Polski powinien być tymczasowo wzbroniony. „Żaden sentyment, żadne odwoływanie się do rycerskości żadne zaklęcia nie powinny nikogo wprowadzać w błąd. Habsburgów należy usunąć z Polski raz na zawsze".

Wiedeń. PAT. Dzienniki wiedeńskie ogłaszają następujący komunikat poselstwa polskiego w Wiedniu: „Arbeiter Ztg" przyniosła wiadomość pochodzącą rzekomo ze strony poselstwa polskiego we Wiedniu, jakoby poseł dr Szarota otrzymał od swojego rządu telefoniczne zlecenie, by domagał się od rządu austryackiego, aby tenże przeszkodził powrotowi byłego cesarza Karola do Austryi. Poselstwo polskie stwierdza, iż doniesienie to polega na mistyfikacyi i nie odpowiada faktom. **Rząd polski dotychczas wogóle nie zajął jeszcze stanowiska w sprawie powrotu byłego króla Karola do Węgier.**

Polska a konferencya państw sukcesyjnych.

Wiedeń. PAT. Wczoraj odbyła się w biurze pełnomocnika głównego urzędu likwidacyjnego we Wiedniu dr. Twardowskiego konferencya z zastępcami rządu polskiego i delegowanymi z Warszawy do obrad państw sukcesyjnych dawnej monarchii austro-węgierskiej w Rzymie. Konferencya miała na celu omówienie spraw będących przedmiotem obrad rzymskich na podstawie materyału dostarczonego przez komisyę wiedeńską Głównego Urzędu Likwidacyjnego.

O udział Polski w sankcyach przeciw Niemcom.

M. Warszawa. (Telefonem). Mocarstwa koalicyi zwróciły się do rządu polskiego z zapytaniem, czy przystąpi on do jednej z sankcyi zastosowanej wobec Niemiec, a mianowicie do opodatkowania 50% wszystkich towarów, wywożonych z Niemiec do Polski. Rząd polski nie udzielił na razie żadnej odpowiedzi, ponieważ bez porozumienia z Sejmem sprawy tej załatwić nie może.

Rokowania w sprawie obrotu handlowego z Gdańskiem.

M. Warszawa. (Telefonem). Wczoraj rozpoczęły się tu obrady podkomisyi dla reglementacyi obrotu towarowego między Polską a wolnem miastem Gdańskiem.

O zniesienie utrudnień w emigracyi do Ameryki.

M. Warszawa. (Telefonem). W związku z położeniem uchodźców żydowskich z Ukrainy, przebywających w Polsce, którym konsulat amerykański odmawia udzielenia wiz paszportowych zwrócili się bawiący w Polsce korespondenci pism amerykańskich do swoich dzienników z prośbą o wszczęcie akcyi w sprawie zniesienia ograniczeń emigracyjnych dla tych uchodźców.

Komitet pomocy dla uchodźców z Ukrainy oraz pokrewne mu organizacye wystosowały depeszę do prez. Hardinga, w której proszą również ze względu na rozpaczliwe położenie uchodźców ukraińskich o udzielenie tym pozwolenia na wyjazd do Ameryki.

L. Wiedeń. (Telefonem). Z Nowego Jorku donoszą: Stała reprezentacya kongresu żydowskiego w Ameryce, złożona z Natana Straussa, Stefana Wise'a, Morrisa Rottenberga, Charlesa Richardsa, udała się w deputacyi do sekretarza stanu dla spraw zagranicznych Hughesa, któremu zwróciła uwagę na uchwały odbytego niedawno we Wiedniu kongresu antysemickiego w sprawie wydalenia uchodźców żydowskich. Sekretarz stanu Hughes odpowiedział, że według jego informacyi propaganda antysemicka uprawiana jest przez sfery, których nie można traktować poważnie, że jednakowoż zażąda on od posła amerykańskiego we Wiedniu sprawozdania, czy i o ile rząd austryacki ma coś wspólnego z propagandą antysemicką.

Waszyngton. Prezes komitetu imigracyjnego, p. Johnson, odbył konferencyę z prez. Harding'em i oznajmił, że prawo o imigracyi z r. 1910, które odrzucił p. Wilson, a na podstawie którego ograniczano ilość obcych narodowości do 3 na sto tubylców, odzyska siłę obowiązującą. Prawo to będzie przedmiotem obrad najbliższej Rady.

Strejk generalny górników w Anglii.

Londyn. PAT. Górnicy angielscy grożą strejkiem generalnym na wypadek, gdyby nie uwzględniono natychmiast ich żądań co do poprawy zarobków i socyalizacyi kopalń. W obwodach górniczych, zagrożonych strejkiem, rząd ogłosił stan wyjątkowy.

L. Wiedeń. (Telefonem). Z Londynu donoszą: Wybuchł tu dzisiaj strajk generalny górników, wskutek czego ogłoszono w całym kraju stan oblężenia.

P. S. L. naradza się nad terminem ustąpienia gabinetu.

Lwów. „Kuryer Lwowski" donosi z Warszawy: W najbliższych dniach odbędą się narady przywódców ludowców. Omawiana ma być między innemi sprawa rządu. Podobno pp. Witos i Rataj, zasiadający w gabinecie z ramienia P. S. L., stoją na stanowisku, iż gabinet z chwilą zawarcia pokoju i przeprowadzenia plebiscytu na Górnym Śląsku spełnił swe zadanie i może ustąpić, skoro tylko zapadnie w Radzie Najwyższej decyzya co do Górnego Śląska, co prawdopodobnie wkrótce nastąpi.

Pierwsza wojskowa szkoła pokojowa.

Warszawa. PAT. Z dniem 1 sierpnia br. powstaje w Warszawie pierwsza wojskowa szkoła normalna typu pokojowego. Będzie nią wspólna dla wszystkich rodzajów broni szkoła podchorążych. Warszawska szkoła podchorążych piechoty jest pierwszym zakładem wychowawczym, który został zawiązany w armii polskiej. Szkoła to powstała w roku 1917 w Ostrowie łomżyńskim jako oddział ówczesnej polskiej siły zbrojnej. Do stycznia rb. ukończyły szkołę 33 klasy z ogólną liczbą przeszło 3000 wychowanków.

Olbrzymi pożar we Lwowie.

Lwów. PAT. W magazynach VI armii na dworcu kolejowym we Lwowie wybuchł ubiegłej nocy olbrzymi pożar. Straż pożarna przy pomocy wojska pracowała kilkanaście godzin nad akcyą ratunkową. Zniszczeniu uległy znaczne zapasy herbaty, tytoniu, papierosów i większa ilość spirytusu octowego. Szkody te są bardzo wielkie. Władze wojskowe prowadzą śledztwo celem wykrycia przyczyn pożaru.

Ruch pogromowy na Ukrainie.

Lwów. (Polpress). Z Ukrainy nadchodzą wiadomości, że tam znowu wybuchł ruch antysemicki. Pewnego dnia w ubiegłym tygodniu do Humania zaczęły nadciągać liczne bandy chłopów. Kiedy ich zapytano, w jakim celu przyszli, odpowiedzieli, że powiedziano im, iż władze zezwoliły na rabunek domów żydowskich. Trzeba było użyć siły zbrojnej, ażeby wypędzić chłopów z miasta. W Gołcie jednak doszło do pogromu, podczas którego zabito siedmiu Żydów. Władze centralne zabroniły komunistom-Żydom występowania na wiecach. Ale trzeba zaznaczyć, że chłopi nie dają mówić na wiecach wogóle wszystkim komunistom.

קרן קימת לישראל

Żydowski Fundusz Narodowy.

Biuro centralne dla Zach. Małopolski i Śląska

Kraków, ul. Stradom L. 15.

Konto P. K. O. Nr. 621436.

Na nasze wezwanie do wszystkich większych Izraelickich wyznaniowych z prośbą o subwencyę dla Ż. F. N. dotychczas odpowiedziały tylko 3 Gminy Nasi Komisarze raczą zainterweniować w swych Gminach i nam sprawozdanie przedłożyć przed 25 kwietnia br.

Zbiórki przy uroczystościach można urządzać w każdej miejscowości tylko w porozumieniu z miejscową Komisyą Ż. F. N. które przekazują nam regularnie wszystkie zebrane w ich miejscowościach kwoty.

W kalendarzu Ż. F.N. na rok 5682, który wyjdzie w lecie będą podane ku pamięci imiona współpracowników Ż. F. N. którzy zmarli od początku wojny. Prosimy wszystkie Komisye i M. Z. o podanie nam odpowiednich imion z datą śmierci (żydowską) u każdego. Uwzględnimy tylko daty, które otrzymamy przed 30 kwietnia br.

Fotografie z Konferencyi M. Z. wysyła wszystkim M. Z. zakład fotograficzny „Adela" w Krakowie. Dalsze zamówienia należy tamże skierować.

WYKAZ Nr. 5.

za czas od 1—15-go marca 1921 r.

Datki ogólne na kol. im. dra Thona	29.797.—
Samoopodatkowanie	1.900.—
Nedarim	5.403.—
Z wypróżnienia puszek	4.218.50
Drzewka	12.935
Nachlah	945.—
Dunamy	2.000.—
Złota Księga	3.680.—
Marki i telegramy	1.972.—
Wyszczególnienie zastrzeżone	40.000.—
	102.850.50

Kolonia gal. im. Dra O. Thona. Błażowa: Na ślubie Szeps-Glasman 400.—. Czermin: Na ślubie Jachonowicza 596.—. Głogów: Na ślubie Bier-Chaim 500.—. Jarosław: Na ślubie Augenfel-Steinbock 195.— drob. 50.— Jasło: Na odczycie Dr. Lewina 500.—. Histadrut „Jehudit" 374.— przez Neubarda 300.—, Faustowie i Weitz po 150.— Bindiger 145.— Kalb 140 Süsskind i Gänger po 115.— drobne 687.— Na zarękcz. Altman-Margulies: Kornfeld i Altmanówna po 100.— drob. 276.— przez Raabównę i Rottera 255. — Kraków: Na ślubie Leistner-Siódmak 5050.— Na ślubie Siegman 2020.— Na ślubie Schwarzkichel 355.— Na ślubie Rosenzweig-Langer 1005.— Na ślubie Kleina 235.— Henryk K. i Poldek J. po 500. Z zbiórki 27. III. przez stow. „Akibę" 2020.— Nieprzyjęte honoraryum przez Schnitzera i Neufelda z sądu polub. Dra Horowitza i Hasenlaufa 2000.— Dr. Goldwasser i dyr. P. po 100.—. Krynica: Na ślubie Schwimer-Amster 300.— Liszki: J. Feltscher 200'—, Fischer, Schönherz, Schönberg, Finder, Singer, Maringer po 100.— dobne 40.— Nowy Sącz: Na ślubie Geldzähler-Feingold 1525.— Na ślubie Bilder-Weiss 1100.— Na ślubie Margulies-Wurzel 550.— Na zaręczyn. Reich-Frieder 260.—. Niepołomice: Na ślubie Blonder-Kam 735.—. Oświęcim: Na ślubie Zeisel 228.—. Przeworsk: Przez Haasównę 305.—. Rabka: Czytelnia żyd. 1000.—. Tuchów: Na zaręcz. Holzer-Ulman 620.—. Na ślubie Riegelhaupt-Silberstein 655.— Na ślubie Steinhorn-Leder 331.—. Wadowice: Lind 500.— Rübnerówna i tow. jako wygr. 154.— Na odczycie Friedmana 154.— drob. 131.—. Wola miechowska: Graubart 100.— drob. 245.—. Zagórz: Na ślubie Plasner-Roth 535.— Razem Mk. 29.797.—

Samoopodatkowanie.

Jasło: 290.—. Kraków: Walkowski 100.— drob. 60.— Oświęcim: 1210.—. Wadowice: 240.— Razem Mk. 1.900.—

Nedarim.

Jasło: Przy torze 1.083.— Raab, Meller, Dąb po 100.—. Jarosław: Halberstam z okazyi zaręczyn 500.—. Bauman i Silbiger po 100.— Kraków: Ritterband: 1000.— Dr. S. Friedman 100.— drob. 100.— „Mizrachi" w bóżnicy Bargel Katz 200.— Getzler i Bosak po 100.— drobne 150.— Nowy Sącz: Friedman i N. N. po 100.— drob. 280.— Żywiec: Silberstein 250. Balitzer i Glasner po 200.— Nehmer 150.— Scharf i Färber po 100.— drobne 80.— razem Mk. 5.403.

Puszki.

Kraków: E. Goldwasser 351.— Stern i Dränger 282.— Wachter 255.— Ehrenreich 138.50. Kolbuszowa: Haar 100'— drob. 65'—. Oświęcim: 2780.— Wadowice: Szkoła hebr. 147.—. Leibler 100'—. Razem Mk. 4,218.50.

Drzewka.

Baranów: Chaim Horowitz na im. Mojżesza Weinreba i Złaty Rosen z ok. ich zaślub. 10 drz Jasło: Na ślubie Meller-Bettman na im. młodej pary 7 drz. 700.— Jarosław: W ogr. Dra O. Sternhella: Na ślubie Krieger-Teich na im. młodej pary 6 drz. 600.— Landmanowie na im. Estery Springer z okazyi zaślub. 1 drz. 100. Jordanów: Na gaj błp. Friedhaberównej: Część dochodu z wiecz. urz. przez Sternberżankę, Friedhaberównę, Natowiczównę, H. i G. Spilzerównę, Grubnerównę, Müllerównę i Sabinkę, Feit i Kögel 2000.—. Na im. błp. H. Sternberga 4 drz. 400.— Łańcut: W ogr. K. Ż. F. N. Na ślubie Haar-Gutman: Weisberg, Schifman, Silberman, Marder po 100.— drob. 600.— Na ślubie Kalter-Mehl 400.—. Nowy Sącz: Z okazyi zaręcz. Schipper-Krischer: Schipper 500.— Färber i Stern po 100.— drob. 205.— z tego na im. zaręczonych 9 drz. 905.— Oświęcim: W ogr. Bnot-Zion. Na ślubie Hornung-Podhajcer 1230.— Ropczyce: Na ślubie Przeworsker-Rosen 510.— z tego 5 drz. na im. młodej pary. Na ślubie Brener-Weiniger: Schechter, Ch. i B. Weiniger po 100.— drob. 375.— z tego 6 drz. na im. młodej pary 675.— Sanok: Na ogr. K. Ż. F. N. 2.715.— Wadowice: Na ślubie Bergerównej: Berger, Broner, Wolmut po 100. drobne 400.— z tego na im. Samuela Safiera i żony 7 drz. Razem Mk. 12.935.—

Dunamy.

Kraków: Bernard Lax na im. swej żony Heleny, zamiast kwiatów w dniu urodzin 1 dun. 2000.—

Nachlah.

Kolbuszowa: Na ślubie Grünstein-Fortgang: Fortgang 100.— drob. 845.—

Złota księga.

Jasło. Na wpis Dra Naftalego Menassego N. N. 2500.— Seinwel i Gross po 200.— Stillmanówna-Rosenbaum, Meller, J. Menasse, i Dr. Menasse po 100.— drob. 50.— III. rata na wpis Raabówny i Seinwla: Seinwel 230. II. rata. Razem 3.680.—

Marki i telegramy:

Jasło: 800.— Jordanów: 56.— Kraków: 101.— Łańcut: 66.— Kolbuszowa: 350.— Oświęcim: 399.—. Pilzno: 200.—. Razem Mk. 1.972.—

Wyszczególnienie zastrzeżone.

Bielsko 40.000.

Drobne ogłoszenia.

Młody, energiczny człowiek przyjmie guwernerkę na wsi w zakresie szkół średnich. Ponadto włada biegle językami francuskim, niemieckim i hebrajskim w słowie i piśmie. Zgłoszenia przyjmuje Adm. Nowego Dziennika pod „Guwerner".

Panny do dwojga dzieci (7 i 8 letn.) na godz. popoł. poszukuje się. Grodzka 49, II p. 843

Biuro pośrednictwa pracy Stradom 15, poszukuje int. panny do dzieci oraz dochodz. 601

Biuro pośrednictwa pracy Stradom 15, poszukuje kucharki do wszelkich robót domowych oraz kucharki dochodz. 602

Pannę piszącą biegle na maszynie, ew. ze znajomością buchalteryi, przyjmie się zaraz. Osobiście zgłoszenia w biurze sped. Abramson i Scherer, Pawia 6, w godz. popołudniowych. 847

Na sprzedanie. Większa ilość staroświeckich żydowskich książek (talmud) po 5 tomów, w skórzanej oprawie. Zgłoszenia pod „Talmud" do Adm. N. Dziennika. 837

Na święta! Artystyczne wydanie „Hagady" z kilkunastu ilustracyami w tekście oryginalnie oprawiona. Do nabycia u Józefa Fischera w Krakowie, tylne sala Synagogi post. ul. Pocztowa godz. 6—8. 848

Parcela 200 sążni tuż przy moście Zwierzynieckim zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia w zakładzie dentystycznym Zygmunta Sonnenblicka, Dietla 105. 606

Zgubiono kartę zwolnienia na nazwisko Dawid Braunar kanonier Chrzanów, wydaną przez P. K. U., unieważnia się.

Biuro pośrednictwa pracy męższyzn czynne od 3—5 Kraków, Stradom 15. 166

Uniwersytet. Pokój umeblowany z osobnem wejściem, frontowy, w pobliżu uniwersytetu, zamienię na podobny pokój przy ul. Dietla, Starowiślnej lub Stradom. Zgłoszenia listowne pod „Urania" przyjmuje Adm. N. Dziennika. 579

W Krynicy mieszkanie bezpłatne na całe lato, 1 lub 2 pokoje z kuchnią w centrum zdrojowiska, ofiaruję temu, kto mi pożyczy 300.000—600.000 Mkp. na 6 miesięcy. Pożyczka będzie zabezpieczona. Zgłoszenia pod Krynica Skrytka pocztowa „Pożyczka". 808

Ważne dla P. T. Pań! 838

Krawiec damski wykonuje kostyumy i płaszcze według najnowszych żurnali jakoteż przenicowania. Ceny o 30% zniżone. J. FISCHMAN Kraków, Plac Nawy 3.

Poszukuję mandantki od 1-go kwietnia b. r. Adwokat Dr. Kreisel, Grodzka 38. 573

REX amerykańskie
MASZYNY do PISANIA
najnowszego systemu
z widocznem pismem tanio do nabycia
WEISSMANN·KRAKÓW
BERKA JOSELEWICZA 19 · TELEFON 3182

PAPIER wszelkiego rodzaju

FABRYCZNY SKŁAD PAPIERU
SAMUEL INSLICHT
Wiedeń—Kraków—Warszawa.
Centrala: Wiedeń I. Bauernmarkt 19. Tel. 4643/IV.
Filia: **Kraków,** Dietlowska 59

LUKSUSOWE BUCIKI I PANTOFELKI nadeszły w wielkim wyborze do firmy 609 **GIZELA BRAND** Kraków, Starowiślna 6.

Fabryka przetworów chemicznych poszukuje zdolnego zastępcy na Kraków. Zgłoszenia osobiste przyjmuje się przy ul. Grodzkiej 68. parter, między godziną 1 i pół do 2 i pół pop. 613

Zdolną ekspedyentkę 839 przyjmie zaraz firma Adolfa Fabera, Kraków, Floryańska 6.

Reperacyę krzeseł uskutecznia tanio i szybko Firma **Beer Honigwachs** wyrób i sprzedaż mebli giętych Kraków, św. Krzyża l. 3.

Erdal! sławę jego niesie **Erdal** — każdy ma czyściciel w mieście.

Erdal

czarny — żółty — bronzowy — biały.
Reprezentacya na Polskę
JÓZEF LAX I SYN,
Kraków, Zwierzyniecka 6

Obuwie i Sandały męskie, damskie i dziecięce w najlepszych gatunkach. Sprzedaż hurtowna i częściowa. **ORMIAN i FISCHER** Kraków, ulica Lubicz l. 5. (naprzeciw dworca kolej.) 836

Sok malinowy

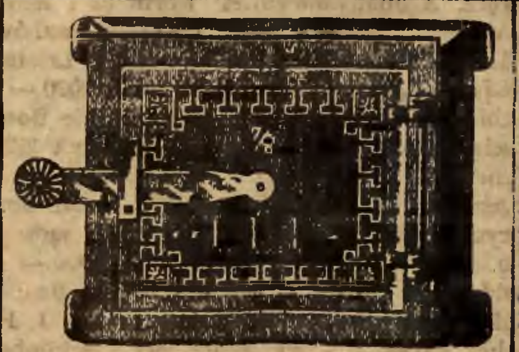
pierwszorzędnej jakości wyrabia i poleca najtaniej fabryka czekolad i wyrobów cukierniczych
„SKRZĘTNOŚĆ"
Kraków, Stolarska 13.

Bernard Warsagier
Kraków, ul. Ciemna 15. (przecznica ul. Jakóba)
Pracownia konfekcyi damskiej przyjmuje kostyumy i płaszcze angielskie według najnowszych żurnali po cenach przystępnych. 834

Pierwszorzędny Pensyonat 841
W RABCE
w zakładzie wille: „Marja" i „Racławice"
istniejący od szeregu lat zostaje otwarty z początkiem maja b. r. - Pokoje słoneczne. - Pościel ze względów hygienicznych wymagana.,— Zgłoszenia przyjmuje **K. BIENENFELD,** Kraków, Miodowa l. 34.

Do P. T. Pań!

Zawiadamiam, iż otworzyłem **magazyn konfekcyi damskiej** przy ul. **Starowiślnej l. 27.** Mam na składzie w wielkim wyborze płaszcze i kostyumy według najnowszych modeli warszawskich i zagranicznych. Również uskuteczniam zamówienia z materyałów na składzie będących. Ceny umiarkowane.
655 Z wysokiem poważaniem **IZRAEL BRAW.**

CENY KONKURENCYJNE! DOSTAWA NATYCHMIASTOWA

J. PIPERSBERG
Pierwsza Cieszyńska Fabryka towarów metalowych, żelaznych i czarnoblaszanych
WYRABIA: rury do pieczenia (szabaśników), rury do piecó, kolanka, drzwiczki żelazne do kuchen, blaszanych do pieców i kominów, **wanienki z miedzianej blachy do grzania wody do pieców kaflowych, kotły miedziane,** kompletne kuchenki blaszane (Blechsparherde), ramy do pieców kuchennych kute i lane, wiadra na węgle i na wodę, oraz inne artykuły w zakres tego działu wchodzące. 552

Dziś!
W sobotę dnia 2-go kwietnia
Wielki Zjazd Gałganiarzy
w salach i w ogrodzie kino „Opieka"
na dochód Związku żyd. inw., wdów i sierót woj. o godz. 9 wiecz.

Nakładem Gal. Spółki Wydawniczej. Red. nacz.: Dr Eliasz Tisch. Red. odp.: Maksymilian Feldman Nowa Drukarnia Dziennikowa, ul. Orzeszkowej 7